

A Kúria a Bányai Judit pártfogó ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. felpereseknek a dr. Stigrád Beatrix ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony megszüntetés jogellenességének megállapítása iránt a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságnál 4.M.208/2008. szám alatt megindított és másodfokon a Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.24.157/2011/5. számú közbenső ítéletével jogerősen elbírált perében az említett másodfokú határozat ellen a felperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2013. június 5. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Kúria a Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.24.157/2011/5. számú közbenső ítéletét hatályában fenntartja. A 60 %-ban pernyertes felperesek pártfogó ügyvédjének díját és saját költségét az alperes maga viseli. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - felhívásra - 35.000 (harmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

Az I.r. felperes 2001. október 25-étől, a II.r. felperes 2002. november 22-étől képviseleti szerződéssel állt az alperes alkalmazásában, a társaság magánszemélyekkel történő kölcsönszerződéseinek megkötésénél közvetítőként jártak el. Az alperes 2006. június 23-án rendkívüli felmondással élt, majd a felek 2006. november 3-án 2006. november 7. napjával közös megegyezéssel megszüntették a közöttük fennálló jogviszonyt. 2006. november 8-ától 2007. április 30-áig határozott időre képviselő munkakörre munkaviszonyt létesítettek, amelyben három hónapos próbaidőt kötöttek ki. A 2006. december 11-ei keltezésű intézkedésben a munkáltató a felperesek munkaviszonyát azonnali hatállyal a próbaidő alatt megszüntette.

A felperesek a keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes a munkaviszonyukat mind a rendkívüli felmondással, mind a próbaidőre hivatkozással jogellenesen szüntette meg. A jogellenesség jogkövetkezményeinek alkalmazását igényelték vagyoni és nem vagyoni kárigénnyel együtt.

A Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 4.M.208/2008/26. számú ítéletével a kereseteket elutasította és a felpereseket perköltség viselésére kötelezte azzal, hogy az előlegezett költséget az állam viseli.

A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a felperesek 2006. november 3-ától munkaszerződésükkel igazoltan és az alperes által sem vitatottan munkaviszonyban álltak. Nem nyert igazolást, hogy ettől az időponttól kezdődően a tevékenységükben, munkavégzésükben, az alperes utasítási jogkörében változás következett be, ezért az volt rögzíthető, hogy a felperesek teljes jogviszonyuk idején munkaviszonyban álltak.

A felperesek a rendkívüli felmondásukat követően a munkaviszonyukat közös megegyezéssel megszüntették, utóbb új munkaviszonyt

létesítettek az alperessel, amely magatartással a munkáltató hallgatólagosan visszavonta a rendkívüli felmondásokat, a felperesek pedig hozzájárultak ehhez. Így a rendkívüli felmondások jogellenességének megállapítására irányuló keresetek alaptalanok függetlenül attól, hogy az abban foglalt indok valós és okszerű volt-e.

A felperesek 2006. november 3-án közös megegyezéssel megszüntették a jogviszonyukat, majd új munkaviszonyt létesítettek. A munkaszerződésükben 3 hónapos próbaidőt kötöttek ki és ezt a megállapodást nem támadták meg, ezért a munkaviszonyuk megszüntetésére próbaidőn belül került sor akkor is, ha már korábban is az alperesnél dolgoztak. Erre figyelemmel a bíróság az „azonnali hatályú megszüntetés a próbaidő alatt” elnevezésű iratokkal történt munkaviszony megszüntetések jogellenességének megállapítására irányuló kereseteket elutasította. Megalapozatlannak találta a felperesek igényét, akik a munkaviszony megszüntetés miatt felmerült káraikat nem is bizonyították.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.24.157/2011/5. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes próbaidőre hivatkozással jogellenesen szüntette meg a felperesek munkaviszonyát, amely 2007. április 30-án szűnt meg az alperesnél. Az elsőfokú bíróságnak a rendkívüli felmondások jogellenessége tekintetében hozott elutasító rendelkezését helybenhagyta. Kimondta, hogy a felperesek perköltség, valamint az állam által előlegezett költségek viselésére vonatkozó rendelkezéseit mellőzi.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperesek az alperessel mindvégig munkaviszonyban álltak. Az elsőfokú ítéletnek ezt a rendelkezését az alperes a fellebbezésében nem támadta, ennek folytán a másodfokú eljárásban csak azt lehetett vizsgálni, hogy az alperes az I.r. felperessel a 2001. október 25-étől, a II.r. felperessel 2002. november 22-étől fennálló jogviszonyban 2006. november 3-án próbaidőben érvényesen megállapodhatott-e.

A felperesek helytállóan hivatkoztak az Mt. 81. § (1) bekezdéséből következően arra, hogy próbaidőt csak a munkaviszony létesítésével egyidejűleg lehet kikötni, ezért a 2006. november 3-ai próbaidőre vonatkozó rendelkezés semmis.

Az alperes a próbaidőre hivatkozással jogellenesen szüntette meg a felperesek munkaviszonyát. Az elsőfokú bíróságnak az új eljárásban kell döntenie az Mt. 100. §-ában foglaltak alapján a jogellenesség jogkövetkezményeiről azzal, hogy a másodfokú bíróság megállapította, miszerint a felperesek munkaviszonya az alperesnél 2007. április 30-án megszűnt.

A felek 2006. november 3-án kötött „munkaszerződése” ugyanis az elsőfokú bíróság által megállapítottakból következően – tartalmát tekintve – munkaszerződés-módosításnak minősül, amelyben a felek jogszerűen megállapodhattak a jogviszony időtartamában, annak

határozott időre történő módosításával. A másodfokú bíróság nem osztotta a fellebbezésnek a munkaviszony határozatlan idejűségére vonatkozó álláspontját, mivel az Mt. 79. § (4) bekezdésére hivatkozó érvelés a korábbi beadványokban való utalás hiányában, mint új jogalapon nyugvó hivatkozás a Pp. 247. §-ába ütköző, meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősült.

A 2006. június 23-ai rendkívüli felmondások jogszerűségét illetően az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy azok a felperesek jogviszonyát nem szüntették meg. Az iratokból megállapíthatóan a 2006. november 3-ai közös megegyezés aláírásakor a jogviszonyt a felek egyezően folyamatosan fennállónak tekintették, egyikük sem tulajdonított a rendkívüli felmondásnak jogviszonyt megszüntető hatást.

A felperesek felülvizsgálati kérelmükben az Mt. 81. §-ára utalással elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy az alperes eljárása rendeltetésellenes volt a próbaidő megállapítása során. A munkáltató részéről a határozott idejű munkaviszony létesítése kizárólag arra irányult, hogy a jogviszony jellegét legalizálja, a korábbi megbízási jogviszonyt munkaviszonyként tüntesse fel, a foglalkoztatást pedig a lehető legrövidebb ideig biztosítsa, hiszen arra, hogy meggyőződhesen a munkavállalói alkalmasságról, már nem volt szükség.

A másodfokú bíróság alapvetően osztotta a felperesek jogi álláspontját, azonban tévedett azon rendelkezés meghozatalakor, amely szerint a munkaviszony az alperesnél 2007. április 30-án megszűnt.

Általános jogelv, hogy a munkaviszonyra vonatkozó szabályokat a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni (Mt. 4. §). Ismételten hangsúlyozandó az Mt. 79. § (4) bekezdésének rendelkezése, amely szerint „határozatlan időtartamúnak kell tekinteni a munkaviszonyt, ha a határozott időtartamú munkaviszony azonos felek közötti ismételt létesítésére, illetve meghosszabbítására az ahhoz fűződő munkáltatói érdek fennállása nélkül kerül sor és a megállapodás megkötése a munkavállaló jogos érdekének csorbitására irányul”.

Amennyiben elfogadható az elsőfokú bíróság azon megállapítása, amellyel az alperessel fennálló felperesi jogviszonyokat teljes időtartamra munkaviszonynak minősítette, hiányoznak a rendkívüli felmondásra előírt kritériumok.

A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben utaltak arra is, hogy a munkaviszonyuk 2006. június 23-án történő megszüntetése „hamis vádakon” alapult, az alperes semmivel sem igazolta, hogy hanyag munka következtében kárt okoztak volna.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme a jogerős közbenső ítélet „megváltoztatására” irányult.

Álláspontja szerint a munkaszerződésben a próbaidő kikötése nem ütközött a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe, mivel a Munka Törvénykönyvének a próbaidőre vonatkozó rendelkezése értelmében a munkaszerződésben a munkaviszony létesítésekor

próbaidő kiköthető. Ebből következően a felek csak a törvény által biztosított lehetőséggel éltek, amikor a felperesek munkaszerződésében próbaidőben állapodtak meg. A felperesek ennek kikötését nem vitatták, a munkaszerződést aláírták.

Az alperes álláspontja szerint önmagában az a körülmény, hogy a felperesek korábban megbízási jogviszony keretében már végeztek tevékenységet az alperes részére, nem zárja ki azt, hogy a munkaviszony létrejöttékor az alperes éljen törvényi lehetőségével, és próbaidőt kössön ki.

Abban az esetben, ha az I.r. és a II.r. felperes teljes jogviszonya munkaviszonynak minősül, úgy a 2006. november 8-án létrejött munkajogviszonyban a próbaidő kikötése jogszerű volt.

Amennyiben a 2006. november 8-án létesített munkaszerződésben a próbaidő felek általi kikötése jogszerűtlen, úgy az alperes egyetért a másodfokú bíróság által levont jogkövetkeztetéssel, amely szerint a felperesek jogviszonya 2007. április 30-án szűnt meg.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme szerint értelmezhetetlen a felperesek azon előadása, hogy sérült az Mt. 79. § (4) bekezdése, „hosszabbítgatásokról nem volt szó”, a határozott időtartam kikötésére csak egy alkalommal, a munkaviszony létesítésekor került sor.

Az alperes álláspontja szerint az eljáró bíróságok helytállóan foglaltak állást abban a kérdésben, hogy a 2006. június 23-án kelt rendkívüli felmondásnak a felek nem tulajdonítottak jogviszonyt megszüntető hatást, a felperesek hallgatólagosan hozzájárultak a jogviszony folytatásához.

A felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül [Pp. 275. § (2) bekezdés].

Az elsőfokú ítélet azon rendelkezése ellen pedig, amelyet a fél fellebbezéssel nem támadott, felülvizsgálati kérelmet sem terjeszthet elő [Pp. 271. § (1) bekezdés a) pont, 273. § (2) bekezdés a) pont, BH.1996.98.].

A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet azon rendelkezését, miszerint a felperesek az alperesnél mindvégig munkaviszonyban álltak, a felek nem támadták. Ebből következően az e körben előterjesztett csatlakozó felülvizsgálati kérelem már nem volt a felülvizsgálati eljárásban vizsgálat tárgyává tehető.

Az eljáró bíróságok helyesen fejtették ki, hogy az alperes 2006. június 23-án rendkívüli felmondással a felperesek munkaviszonyát nem szüntette meg. A 2006. november 3-ai közös megegyezés aláírásakor a felek a jogviszonyt folyamatosan fennállónak tekintették, a korábbi munkáltatói intézkedést nem értékelték olyannak, mint ami a munkaviszony megszüntetését eredményezte volna.

A másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a felek által már nem vitatott, folyamatosan fennálló munkaviszony alapján a 2006. november 3-án kötött munkaszerződés próbaidőre vonatkozó kikötése az adott ügyben irányadó 1992. évi XXII. törvény (rég Mt.) 81. § (1) bekezdésére figyelemmel semmis.

A másodfokú bíróság nem foglalkozott a felpereseknek a régi Mt. 79. § (4) bekezdésére vonatkozó érvelésével, mivel a korábbi beadványokban erre való utalás nem volt, és mint új jogalapon nyugvó hivatkozás a Pp. 247. §-ába ütköző meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősült. Ebből következően ez a felülvizsgálati eljárásnak sem képezhetette már tárgyát.

A fentiekből következően az alperes jogellenesen szüntette meg a felperesek jogviszonyát a próbaidőre hivatkozással, ezért a munkáltatónak az Mt. 100. §-ában foglalt jogkövetkezményeket kell viselnie.

Helytálló a jogerős ítélet azon következtetése is, hogy a 2006. november 3-án kötött „munkaszerződés” a korábbi munkaszerződés módosításának tekintendő. Ebben a felek jogszerűen állapodhattak meg a munkaviszony határozott idejűvé alakításáról, a munkáltató e körben tanúsított rendeltetésellenes magatartását (rég Mt. 4. §) a felperesek nem bizonyították (Pp. 164. §). Indokolatlan „hosszabbítgatások” a határozott idejű munkaviszonyban való megállapodás során nem történtek, a munkáltató egy alkalommal módosította a munkaszerződést a felperesek beleegyező nyilatkozata mellett.

Alaptalan azon felülvizsgálati érvelés is, hogy az alperes a felperesek kárigényét nem vitatta, ezért arról a másodfokú bíróságnak döntenie kellett volna. Ilyen alperesi elismerés nem volt, ezért a kártérítés összegéről a másodfokú bíróság – az eljárás kétfokúságának biztosítására figyelemmel – jogszerűen nem döntött.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült saját költségét a Pp. 81. § alapján maga viseli.

A felperesek pártfogó ügyvédjének költségéről a Kúria a Pp. 87. § és a 2003. évi LXXX. törvény 62. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján rendelkezett.

Az alperes az Itv. 50. § (3) bekezdés alapján köteles megfizetni a felülvizsgálati eljárás illetékét.

Budapest, 2013. június 5.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
A kiadmány hitelével: Nné tisztviselő